

Izhaja:
vsako sredo zjutraj
in petek zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 »
» četrt leta 4 »
Za inozemstvo celo
leto lir 40.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 23

V Gorici, v petek 26. marca 1926.

Leto IX.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi se
računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij
»GORIŠKE STRAZE«.
Tisk Zadržne tiskarne
v Gorici, Riva Piazzata
št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
— (prej Scuole). —
Telef. int. št. 308.

Tako se ne skrbi za ugled!

Pogosto in z nekakim tihim dopa-
denjem se nas obsiplje z očitki, da
smo nezanesljivi, prevratni državlja-
ni, da rovarimo proti obstoječim
zakonom in da gredo naša stremlje-
nja proti interesom države. Ta ne-
utemeljena podtikanja smo že veli-
kokrat odločno zavrnil. Naše za-
hteve po točnih dokazih so ostale
brez odgovora. Neštete ovadbe in
premnoge preiskave so ostale brez-
uspešne. Naše javno, neoporečno
delo se ni vpoštevalo. Zakaj, čemu?
Krogi, ki so metali in še mečejo ka-
menje na nas, nas niso ali nas niso
hoteli razumeti. Primanjkuje jim
dobrohotnosti in uvidevnosti, ki sta
nujno potrebni pri pravični in ne-
pristranski presoji. Naše zahteve so
smatrali za žaljive in objestne, na-
še pritožbe za hujskanje, našo grajo
za upornost. In vendar so bili naši
namenji tako čisti in pošteni! Če
smo stavili svoje zahteve in predna-
šali svoje pritožbe, smo delali v do-
bri veri in opravičenem mnenju, da
vršimo svojo pravico kot svobodni,
enakopravni državljani. Če smo iz-
rekli svojo grajo, magari tudi ostro,
smo se čutili v to poklicane kot pol-
noveljavni sodeželani. Videli in ob-
čutili smo, kako odgovorni, a še
večkrat neodgovorni činitelji s svo-
jim ravnanjem in postopanjem krši-
jo in prezirajo obstoječe uredbe.
Opazovali smo, da nismo prizadeti
mnogokrat samo mi, temveč da so
izstavljeni tudi naši sodržavljeni ita-
lijske narodnosti.

Uvidevali smo, kako se na ta na-
čin ruši svetost zakona, kako trpi
ugled države in kako se čisto
ustvarjajo tudi meddržavne težko-
če. Zato smo ponovno dvigali svoj
svarilni glas ter tudi brezobzirno in
ostro obsodili razne izraske in iz-
pade. Zavedali smo se pri tem jasno
in živo, da vršimo svojo dolžnost
nasproti našemu ljudstvu, a da iz-
polnjujemo tudi nalogo, ki nam jo
naklada država.

To naše delo, ki ga smatramo za
pravilno, pošteno in potrebno, ho-
čemo izvajati tudi v bodoče. Uver-
jeni smo, da tudi merodajni krogi že
razumejo naše prizadevanje in odo-
bravajo, če jim pomagamo zračiti in
zdraviti ozračje, ki postaja včasih
vzdušno in tlačeče.

Vprašamo:

Ali nismo storili odlično dolžnost,
če smo v zadnji številki osvetlili in
ožigosali pogubno postopanje prof.
Bacchina v Tolminu?

Ali ne zahteva dobrobit celokup-
nosti, da smo se vprli kvarni agitaci-
ji komendatorja Garassinija, proti
kateremu je moralo nastopiti celo
glasilo sv. stolice?

Vprašamo nadalje:

Zakaj dopuščajo oblastva, da se
ustvarjajo razburljive afere kakor
je sedanja v Avčah? Ali se niso vse
dosedaj očitane skrunitve vojaških
spomenikov izkazale za brezpred-
me, izmišljene?

Zakaj iščejo razni mogočnejši na
deželi zaslombo pri ljudeh, ki jih
naše ljudstvo ne ceni in ne mara?
Ali so šli časi Pisentijeve slave in
njegovega padca brezplodno preko
dežele? Ali še ni dozorelo prepriča-
nje, da se na neznačajnosti in sebič-
nosti ne dajo graditi trdne politične
stavbe?

Zakaj se podžigajo strasti s pre-
povedjo nedolžnih slovenskih voščil
na razglednicah? Ali niso razni pre-
napeteži že nagrmadili čez mero ne-
tiva?

Zakaj se dovoljuje raznim pode-
želskim oblastnikom in upravnikom
raznih uradov preveč svobodna ro-
ka? Ali niso morali merodajni krogi
že zadostokrat pomirjevati in pre-
klicevati?

Zakaj se je dopustilo, da se je za-
vleklo vojnoodškodninsko vpraša-
nje kljub najidealnejšemu zakonu v
položaj, ki gospodarsko ogroža de-
želo? Ali ni gospodarsko dobro sto-
ječe prebivalstvo najtrdnjše dr-
žavna opora?

Zakaj smejo razni advokati in

temni posredovalci prepravljati de-
želo z mamljivimi in varljivimi po-
nadbami posojil na vojno odškod-
nino? Ali niso razni krvoseji že za-
dostno izmogli ubogega vojnega
oškodovanca?

Zakaj, zakaj? ... Navedli bi lah-
ko še celo vrsto takih vprašanj, toda
naj končamo. Menimo, da smo že z
zgornjimi zadostno podpričali, kako
slabo skrbi za ugled države in pro-
speh njenega prebivalstva, kdor ta-
ke in slične zadeve pušča v nemar
ali pa še celo zamerja nam, ki jih
skušamo korenito odpraviti, čeprav
moramo tupatam globoko zarezati
v nezdravo rano.

Kaj se godi po svetu?

Razprava o umoru zmerno socia-
lističnega (unitarskega) poslanca
Jakoba Matteottija je bila 24. t. m.
končana. Našim bravcem smo ob-
ljubili, da bomo na kratko poro-
čali o poteku obravnave proti Mat-
teottijevim morilcem. Poprej pa
moramo spet nekoliko osvežiti spo-
min na dogodke, ki so se odigrali
pred dvema letoma v Rimu.

Matteottijev umor.

Fašizem je začel leta 1924. z iz-
redno žilavostjo in vztrajnostjo
polagati temelje novi Italiji. Za se-
boj je že imel večino poslancev v
parlamentu. Vendar so še živeli ži-
lavi nasprotniki fašizma, ki so z
besedo in peresom udrihali po njem.
Eden izmed nevarnih fašistovskih
nasprotnikov je bil ravno Matteot-
ti. Mlad, brihten, dober govornik,
vse to ga je usposobljalo za oster
odpor proti novemu političnemu va-
lu. V juniju l. 1924. se je govorilo,
da ima ta poslanec v svojih rokah
neke spise, ki mu bodo služili kot
ostro orožje proti fašistovski stran-
ki. 10. junija pa se je nenadoma raz-
nesel glas, da je Matteotti umor-
jen. Kot krvava prorokba je to
padlo na glave fašistovskih prva-
kov. Mussolini sam je izjavil, da bo
tu pravica ostro nastopila. Kot so-
krivci pri umoru so bili osumljeni
Marinelli, ki je bil v vodstvu faši-
stovske stranke, potem Cezar Ros-
si, ki je kasneje pobegnil v Pariz in
Fillipelli, urednik fašistovskega
dnevnikarja »Il Corriere italiano«.

Kot je pozneje ugotovila preisko-
valna sodnija je poslanca Matteot-
tija odvedel z avtomobilom faši-
stovski častnik Amerigo Dumini,
ki je imel kot pomagače še fašiste
Volpija, Poveromo, Malacria in Vi-
olo. Kasneje so tudi naši razreza-
no truplo, že napol gnilo, ki so je
spoznali kot truplo umorjenega
Matteottija. Omenjene fašiste je
sodnija zaprla. Po dveh letih je pri-
šlo do obravnave.

Chieti.

Pravica je terjala zadoščenje. In
dali so ji ga v Chietiju, majhnem
mestecu v abruških gorah. Chieti
leži nad Pescara, rojstnim mestom
pesnika d'Annunzija, ob iadranski
obali. Kot ptičje gnezdo je pilep-
ljeno na strmo skalo. Od železniške
postaje Chieti pa na vrh v mestece
se vijejo v nešteti vijugah rdeče
barvani tramvajski vozovi. Sem
gori so pripeljali pred 16. marcem,
dnevom, ko je začela teči obravna-
va, vseh pet jetnikov. Močni oddel-
ki orožnikov in milčnikov so pa-
truljirali po mestu. Vsakdo, ki je
stopil iz postaje se je moral pri ka-
kih treh stražah ustaviti in poveda-
ti, kdo je in po kaj je prišel. Po

mestnih krčmah je že nastanjenih
kakih 70 inozemskih častnikov.
Fašistom je pa Farinacci strogo pre-
povedal priti v Chieti. Sodnija je
hotela vso obravnavo izvršiti na ti-
hem in hitro. Na trgu Viktorja
Emanuela gleda mrko čez strehe
mestnih hiš sodnija. Tu notri ča-
ka na razpravo mladi predsednik
okrožnega sodišča kom. Danza s
porotniki, ki bodo zamašili s svo-
jim pravdorekom usta tistim, ki so
hoteli omadeževati fašizem z Mat-
teottijevo krvjo. Tisti večer pred
razpravo se je pripeljal glavni za-
govornik, ki brani glavnega obto-
ženca Duminija; ta je sam glavni
težnik fašistovske stranke gospod
Robert Farinacci. Na postaji je slo-
vesen sprejem; v mestni hiši slav-
nosten nagovor po mestnem župa-
nu, v sedežu fašija pa izroče Far-
nacciju plemenite meščanke krasno
vezeno togo (plašč), ki jo bo Far-
nacci oblekel, ko bo zagovarjal ob-
tožene. V mestecu je že vse tiho in
mirno, ko se še zagovorniki posve-
tujejo, kako bi naslednje jutro eno-
no nastopili v obrambo petih faši-
stov, ki jih dolže umora nad po-
slancem.

Pomen obravnave.

Obravnava proti Matteottijevim
morilcem ni imela zgolj kazenskega
značaja, marveč je imela v obilni
meri tudi politični značaj. To pri-
znava sam odlični fašistovski po-
slanec Herman Amicucci v trža-
škem »Piccolo« (dne 17. marca). On
pravi, da bo obravnava naredila
konec vsem obrekovanjem, ki jih
je opozicija gromadila proti faši-
zmu od junija 1924 pa do letos. »Po-
rotniki v Chietiju,« piše faš. po-
slanec, »bodo povedali ali so obto-
ženci v svojem političnem zanosu s
premislekom izvršili umor ali so
krivi le nameravanega umora
moža, ki so ga hoteli le odvesti. Vse
to bo pokazalo, kako je strankar-
sko sovraštvo opozicije naredilo iz
Matteottijevega umora velikansko
krivdo celotne vlade, ki naj pade
na samega vladnega načelnika. Iz
sodnih razprav bo vzrastla silna ob-
tožba javnega mnenja vseh, ki so
skušali zastrupiti narodovo dušo.
Opozicija je mislila, da bo poko-
pala fašizem v jarek pri Quartarelli,
(tam so namreč izsledili Matteotti-
jevo truplo), toda pred njenimi
očmi je vstala ponosna stavba fa-
šistovske države.«

16. marec.

Ob 9. uri zjutraj se odpro vrata
pri jetnišnici sv. Ferdinanda. Skozi
portal zdrdra avto poln orožnikov,
za njim drugi. V njem sedi pet ob-
tožencev. Štirje so v črnih oblekah,
Dumini ima pa rjavo obleko, isto,

ki jo je nosil 10. junija. Za tem av-
tom drdra tretji, zopet z orožniki.
Okrog 10. ure vstopi v sodno dvo-
rano Farinacci. Dvorana je majhna,
je komaj za 200 ljudi prostora. Na
levi je železna kletka, gabbia, kjer
bodo obtoženci sedeli med obravna-
vo. Na steni proti vratom je razpe-
lo, pod njim kraljeva podoba. spo-
daj pa se blesti v zlatih črkah na-
pis: »Postava velja za vse.« Velik
koledar na levi strani kaže v veli-
kih rdečih črkah »marzo 16«. Ob-
toženci v kletki, ki izgledajo dobro,
imajo v gumbnicah srebrne legijo-
narske znake in enake črne ovratni-
ce. Še isti dan so se mestni gizda-
lini na šetališču postavljali z ovrat-
nicami à la Dumini.

Ob 10. uri in 10 minut otvori ko-
mendator Danza razpravo. Besede
mu teko naglo. Hitro zapriseže po-
rotnike in oriše na kratko dejanski
stan. Zapisnikar prebere poročilo,
da je gospa Izabela Matteotti od-
stopila kot tožiteljica. Navzočih je
35 prič. Najprej pa začne izpraše-
vanje Duminija.

Duminijeve obtožbe.

Z odločnim glasom da podatke o
svojem rojstvu, očetovstvu itd. Na-
to razlaga, kako ga je tajnik ino-
zemskih fašjev pozval v Pariz, da
zasleduje rovarjenje italijanskih so-
cialistov proti fašizmu.

»Izvedel je, da je duša vsega tega
gibanja unitarski poslanec Matteot-
ti. Takrat se je zgodil tudi umor
Nikolaja Bonservizija, načelnika fa-
šistovskih krožkov v Franciji. U-
mor je naročil poslanec Matteotti.
Če bi ne bil Matteotti mrtev, bi da-
nes skupaj z Modiglianijem. Tura-
tijem in Trevesom sedel na zatožni
klopi kot oče vseh zločinov, ki so
se zgodili nad fašisti in Bonservi-
zijem.

Matteottijeva smrt.

Jaz nisem imel namena umoriti
Matteottija. Rop Matteottija sem
pa jaz pripravil. Zvedel sem, da je
Matteotti zaprosil za potni list v
inozemstvo in da je medtem imel
pogosto tajne sestanke z dvema
sumljivima osebam iz Francije.
Zato sem sklenil zasledovati Mat-
teottija. 10. junija sem bil na Lungo
Tevere, ko sem zapazil poslanca
Matteottija. Brž ko sem ga zagledal
mi je vstala pred očmi podoba u-
morjenega Nikole Bonservizija. Ta-
koj sem dal prijateljem povelje, naj
zgrabijo Matteottija in odneso v
avto. Nismo ga nameravali umoriti,
ponavljam ponovno, ampak samo
izsiliti iz njega izpoved (namreč
glede Bonservizijevega umora).
Matteottijeva izpoved bi nam nam-
reč dala podlago za obtožbo celot-
ne unitarske stranke. Po dveh mi-
nutah vožnje so me opozorili, da
se poslanec Matteotti v avtomobilu
počuti slabo. Jaz sem bil pri krmilu;
stopim dol. Toda poslanec Matteot-
ti je umrl po petih minutah, ker se
mu je udrila kri. S trupla je bila ob-
leka odstranjena, da bi je prehitro
ne spoznali. Nekaj kosov je bilo se-
žganih, druge pa smo razmetali po
cesti.

Po teh izjavah vpraša predsednik
Duminija, kako je mogel on krma-
riti avto, ko ima vendar levo po-
habljeno. Vrh tega so pa še izve-
denci dokazali, da je tisti dan avto
premeril več kot 200 kilometrov.
Dumini pa trdi naprej, da je bil on
pri krmilu in ne v vozu. V Matteot-
tiju pa da ni videl poslanca, mar-
več le zakletega nasprotnika faši-
zma. Kdo so pa bili v avtu, tega ni
povedal.

Zasliševanje.

Za Duminijem je jel predsednik izpraševati Volpija. Ta je izjavil, da se ni udeležil napada na poslanca Matteottija. Isto trde tudi ostali obtoženci.

Za obtoženci pridejo na vrsto priče. Na široko opisujejo nekateri organi varnostnega oblastva, ki so Duminija aretirali na postaji Termini pri Rimu. Nastopi tudi neki vohun Valerijan Zucchini, ki je našel Violo v neki krčmi, kjer se je pred policijo skrival. Tam ga je upijanal in izvel iz njega, da je skupno z Duminijem, Volpijem in Putatom (ta je bil že prej spuščen iz zaporov, ker ni bilo proti njemu dovolj dokazov) umoril posl. Matteottija. Na njegove pripombe je omenil Farinacci, da je bil Zucchini izgnan iz milanskega fašija, ker je bil tat in postopač.

Važna priča Fillipelli ni bil navzoč. Farinacci je pripomnil, da obžaluje, da ga ni pred sodniki, dočim je v zaporu čutil potrebo napisati spomenico celih 650 strani. Ostale priče niso izpovedale nič bistvenega.

Curzio Suckert, urednik strogo fašistovskega lista »Conquista dello Stato«, je kot priča široko razlagal o pogubonosnem Matteottijevem delu proti italijanskemu narodu in ga obtoževal umora nad Bonservizijem.

Naslednji dan, v soboto, je Farinacci predložil sodnemu predsedniku Matteottijevo brošuro »Eno leto fašistovske vlade«. Za tem pride na vrsto priča Cassinelli, socialistični poslanec. Ta opisuje, kako so nekateri socialistični poslanci skušali odkriti tajnost Matteottijevega umora.

Nato so si še ogledali sodniki in porotniki usodepolni avtomobil v veži sodnega poslopja. Avtomobil je še popolnoma v takšnem stanju kot je bil na dan smrtno vožnje. Predsednik je po ogledu prebral mnenje izvedencev o Matteottijevi smrti. Po njem bi bil poslanec umorjen v avtomobilu s topim ali rezilnim orožjem v prsno stran. V ovtomobilu se še poznajo odtisi Duminijevih in Volpijevih prstov.

Ko so bili debeli spisi prebrani so se dvignili zagovorniki in predlagali, naj se razprava vrši le okoli nenameravanega umora.

Beseda državnega pravdnika.

Državni pravdnik Santucci je naglašal, da se ne vrši obravnava proti opoziciji ali Aventinu, marveč proti petim obtožencem, ki čakajo, kaj se bo z njimi zgodilo. Treba je, da smo pravični. Pomislimo, da so bili obtoženci bojovníki za domovino v vojni in potem. Pa tudi zabi-

mo, da je Matteotti našo zmago spodkopaval.

Za umor poslanca ni bilo nikakih priprav. Koliko ricinovega olja se je takrat porabilo, koliko nasilstev, za katere se niti varnostna oblast ni brigala. Ko so pa izvršili nad Matteottijem zločin, ga niso storili nad njim kot poslanecem, ampak nad svojim političnim nasprotnikom. Državni pravdnik je tudi priznal, da Matteottija niso namenoma umorili in da se tudi ne ve, kdo je glavni zločinec. Svoj dolgi govor je državni pravdnik zaključil s pozivom na porotnike: »Zaključujem svoj govor s pozivom na vašo vest. Gospodje porotniki, pomislite, kaj delate. Delajte vedno za zakon in v imenu zakona, za pravico in dobro ime Italije.«

Nastop zagovornikov.

Naslednji dan v torek je bil do ločen za govore braniteljev. Najprej je govoril poslanec Troilo, ki skupno s Farinaccijem brani Duminija. Zadnji zagovornik Farinacci je povzel misli svojih tovarišev in pričel s pozdravom na sodni dvor. Nato se je obrnil proti dopisniku francoskega komunističnega dnevnika »Humanité«: »V Franciji bo povedal dopisnik lista »Humanité«, da od vseh spomenic, ki naj bi pokopale sedanji režim, ni ostalo ničesar.« (Farinacci namigava na spomenice obtoženega Cezarja Rossija.) »Sovražniki so le izrabljali Matteottijevo truplo. Ob njem so plesali svoj ostudni mrtvaški ples. Če bi mi kazenski zakonik dopuščal, bi stal jaz danes na tem mestu kot tožitelj vseh tistih, ki so dolge mesece sramotili našo stranko. Za Amerigo Duminija vas ne prosim nikake milosti; obtoženec in jaz bova raje vztrajala na tistem stališču kot sva s početka obravnave. Hočem tudi postaviti na laž ves opozicijski tisk, ki je risal Duminija kot suroveža in nasilneža. V nekem

dvoboju z nekim opozicionalcem je Duminij dokazal, da se zna viteško vesti. Duminij je izjavil, da je pri pravilni pohodu na Matteottija, da bi iz njega izvedel za politične skrivnosti. Ko se je Matteotti v avtu počutil slabo, mu je priskočil na pomoč. Duminij ni torej kriv umora. Za rop osebe je pa že itak bila izdana amnestija.

Svoj dveurni govor je končal Farinacci s pozivom na porotnike: »Če bi to bil navaden proces, bi takoj zahteval oprostitev vseh obtožencev. Toda pomisliti je treba na javno mnenje in na ves svet, ki pričakuje razsodbe. In če bo mene za delo nekega dne morilčevo jeklo, tedaj prosim že sedaj sodnike, naj smatrajo, da je bilo naperjeno ne proti poslancu, marveč proti možu, ki se bori za svoj prapor.«

Po govoru je vse Farinacciju častitalo in ga obisipalo s poljubi.

Razsodba.

Dve uri so se porotniki posvetovali. Nato so pritrdili, da so Duminij, Volpi in Poveromo krivi nenameravanega umora, Malacria in Volpi pa da nista kriva. Za obsojence je državni pravdnik zahteval 12-letno ječo.

Ob pol sedmih zvečer je predsednik Danza prebral razsodbo:

Viola in Malacria se oproščata. Duminij, Poveromo in Volpi so obsojeni na 12 let ječe. Ker pa se ne ve, kdo je neposredni morilec, se kazni znižajo na 7 let. Olajšujoče okoliščine jo znižajo zopet na 5 let, 11 mesecev in 20 dni. Ker pa gre tu za politični zločin, se kazni znižajo zopet za štiri leta. V preostanek kazni se všteje preiskovalni zapor. Potemtakem bo Duminij v juniju že izpuščen iz ječe. Razen tega so vsi trije obsojeni na povračilo sodnih stroškov in nimajo pravico do javnih služb.

Obravnava je končana, pravici je zadoščeno.

DNEVNE VESTI.

Iz naše organizacije.

V torek dne 23. marca 1926. se je vršila važna odborova seja Političnega društva »Edinosti« in Kmečke delavske zveze.

Ko je prišel odbor glede političnih in organizatorskih zadev do primernih sklepov v smislu poročil predsednika poslanca dr. Besednjaka in tajnika dr. Bitezniaka, je posvetil svojo pozornost dvema gospodarskima vprašanju. Tajnik dr. Bitezniak je odboru poročal, da postaja vprašanje likvidacije vojne odškodnine za naše ljudstvo vedno bolj katastrofalno. Tajništvo je do

sedaj zbralo že na stotine slučajev, v katerih bi morali naši ljudje v smislu likvidacije tržajske finančne intendantne doplačevati znatne zneske. Položaj stotin vojnih oškodovancev je naravnost obupen. Sedaj je čas, da započne naša organizacija ponovno rešilno vojnoodškodninski akcijo.

Na predlog tajništva je odbor sklenil: 1. Izpelje naj se točna statistika vseh nesrečnih slučajev. V ta namen naj se priredijo sestanki povsod tam, kjer so ljudje posebno prizadeti od slabih vojnoodškodninskih likvidacij. 2. Ustanovi se v naši

organizaciji stalen odsek, ki mu bo poverjena izključno samo ta naloga. 3. Naša organizacija naj stopi v stik z zastopniki raznih italijanskih združenj, da se na novo ustanovi, oziroma obnovi skupni stalni vojnoodškodninski odbor, ki je napravil mnogo dobrega za vojne oškodovance.

Tajnik je za tem poročal, da so prebivalci iz Čepovana, Ledin, Spodnje Idrije in drugih občin, ki so bile prizadete po vojaških vajah, zaprosile našega posredovanja pri vojaških oblasteh, da se ne bi vršile vsako leto pri njih vojaške vaje.

Odbor je izročil zadevo poslancu dr. Besednjaku.

Ne poteptajte zlata v prah!

Škof Anton Martin Slomšek je napisal pred 77 leti:

»Je pa morebiti slovenski jezik tako grd in zarobljen, da bi nas moralo biti sram slovensko govoriti? Prijetne so nemške pesmi, ali prijetnejše slovenske, ki se lepo gladko zlagajo in po nebeško razveselijo naše srce. — Kdor svoj materinski jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti, je podoben zmedenemu pijancu, ki zlato v prah potepta in ne ve, koliko škodo si dela. Slovenski starši, ki slovensko znajo, pa svojih otrok slovenskega jezika ne učijo, so nevhvaležni hišniki, ki zapravijo svojim otrokom drago domačo reč, ki so jim jo izročili njih dedi. Taki očetje in matere so podobni slabim gospodarjem, ki svoje očetno gospodarstvo prodajo, poslednjič pa večidel najdejo beraško palico.

Bratje in sestre moje! Ljubite svoj rod, spoštujte svoj jezik!«

Knjigovodski tečaj v Cerknem.

V petek, soboto in nedeljo se je vršil v Cerknem knjigovodski tečaj za tajnike in blagajnike naših mlekar. Tečaja se je vdeležilo 34 članov, oziroma odbornikov raznih mlekar. Razpoloženje je bilo izredno dobro, zanimanje za predavanja je bilo tako veliko, da je bil vdeležencem čas vedno prekratek. Razšli so se v pričakovanju, da jim bo goriška Zadruga zveza večkrat nudila priliko, da se vdeležijo podobnih prireditev.

»Izgubljeni sin«.

V soboto zvečer ob osmih in v nedeljo ob štirih popoldne vas vabi »Mladika«, da si ogledate vprizoritev »Izgubljenega sina«. Kot smo že poročali je snov vzeta po irski narodni legendi. Delo bo prvič vprizorjeno na slovenskem odru. Zato ne zamudite!

Vstopnice po 7, 5, 3 in 2 liri so na prodaj v Katoliški knjigarni in pol ure pred začetkom pri blagajni.

Monsignor Ivan Rojec-šestdesetletnik.

Prejeli smo od monsignorja Iv. Rojca odločen in oster ukaz, naj ne omenimo v listu šestdesetletnice njegovega rojstva. Mi gospoda dekana zelo spoštujemo in radi poslušamo, a v tem slučaju ga žal ne moremo ubogati. Šestdesetletnica monsignorja Rojca ni namreč le zasebna zadeva, temveč se tika v prvi vrsti slovenske javnosti.

Uredništvo.

Včeraj 26. 3. je preteklo 60 let, odkar je zagledal luč sveta msgr. Ivan Rojec, tolminski dekan. Vse njegovo življenje je bil delavni dan. Vendar pa je posegalo njegovo delovanje v kulturnem in zlasti socialno-gospodarskem oziru tako globoko v življenje našega ljudstva, da mu je tudi v zgodovini našega naroda zagotovljeno častno mesto. Zato je naša dolžnost, da zberemo ob pomembni obletnici v niz lepega venca — njemu v počaščenje, sebi pa v vspodbudo — vsaj v glavnem njegova najvažnejša dela in zasluge.

Rojen je bil naš slavljenec v Trstu 26. 3. 1866. Oče mu je bil vsluž-

benec Lloyda, doma pa je bil iz Sovodenj pri Gorici. Zato se tudi sin Ivan čuti domačina v Sovodnjah. Tam in v Dornbergu ima svoje sorodnike. Šole je obiskoval in dokončal v Gorici. V mašnika je bil posvečen 8. 9. 1890. Najprej je služboval kot kaplan v Solkanu, od tam se je preselil kot kurat v Bilje, od koder je šel leta 1907. za župnika v Miren. Končno je prišel leta 1915. za župnika s dekana v Tolmin.

Ivan Rojec se je že kot dijak in bogoslovec zelo zanimal za prosvetnari, zlasti pa za socialna in gospodarska vprašanja. Mogočno je vplival nanj poznejši škof dr. Mahnič. Kot bogoslovec je bil korektor njegovega »Rimskega Katolika«. Bil je tudi dr. Kreka osebni prijatelj in le ta ga je s plodovitim vsestranskim delovanjem še bolj vspodbujal, da je jel z veliko vnemo kmalu tudi vdejevati svoje socialno-gospodarske načrte v prid ljudstva.

Kakor je mož vseskozi širokega obzorja, a tudi velike energije in kremenitega značaja, je bilo tudi njegovo delovanje velikopotezno in boril se je za dosego svojih smotrov z veliko vnemo in vztrajnostjo ter premagal pri tem nešteto hudih zaprek.

Njegov vzor je bilo združništvo v prid trpečim delavskim stanovom. Prvo njegovo veliko delo je bilo ustanovitev »Združne opekarne« v Biljah leta 1898. Ž njo je hotel razširiti in okrepiti opekarsko industrijo, ob enem pa praktično izvesti načelo, naj bo posestnik glinastega zemljišča in delavec opekar ob enem tudi podjetnik in gospodar opekarne. Na žal, da je to veliko delo vsled zavisti, zdražb in razdora že čez nekaj let propadlo in preslo v zasebne roke! Zdržniki so prepozno spoznali pogubnost svoje needinosti in omahljivosti. Mesto da bi se po namenu in željah dalekovidnega Ivana Rojca opekarsko združništvo v največjo korist ljudstva krepilo in razširjalo, so danes vse mnogoštevilne opekarne v goriški okolici v rokah zasebnikov. — Mi mogrele bodi omenjeno, da je Ivan Rojec zgradil in uredil tudi cvetočo nadškofijsko opekarno na Dombrovi pri Prvačini.

Druga velikega problema se je Ivan Rojec lotil leta 1907. kot župnik v Mirnu. Tam in v bližnji okolici se peča pretežna večina prebivalstva s čevlarsko obrtjo. A vsi ti čevljarji so delali le na naročila in račun nekaterih podjetnikov s delo

dajavcev, ki so jih plačevali, kakor so pač hoteli. A ker so bili tudi ti delodajavci večinoma gospodarsko šibki in v rokah višjih, židovskih oderuhov, je pretela nevarnost, da pridejo delavci prej ali slej še ob ta pičli zaslužek. Šlo je za obstanek skoraj vse velike župnije in okolice. In da prepreči to nesrečo ter da izboljša delavcem borno stanje, ustanovi župnik Ivan Rojec z velikanskim rizikom in silno odgovornostjo »Čevlarsko zadrugo«. Sezida veliko združno poslopje, poleg njega pa vzoren prosvetni dom. Da bi opisal vse nadčloveške trude in boje, denarne in druge žrtve, ki jih je moral premagovati idealni mož leta in leta, skoraj brez upa zmage, bi moral napisati celo knjigo! Ko mu je končno po pre mnogih poteh in prizadevanjih priskočila še vlada na pomoč s strokovnimi inštruktorji in prvovrstnimi stroji in naročili, je bil obstanek zadruge zagotovljen. V njej je zaposlenih do 100 delavcev in danes je to eno prvih čevlarskih podjetij v državi ter izdeluje nad 20.000 parov čevljev na leto. Ivan Rojec je ustanovil tudi »Posojilnico« v Biljah, bil z drjem Ličanom med ustanovniki krepkega »Kmetijskega društva« v Šempetru in se po goriški

Obiskovanje.

Po naših krajih hodi nekdanji prosvetni minister Gentile. Nam je predobro znan po svoji slavni šolski preuredbi. Gospod bivši minister menda pregleduje, kakšne uspehe rodi njegova uredba. Zato mu pa tudi kažejo same take šole, koder ni dosti Slovencev.

Trgovinska bilanca.

»Agenzia di Roma« poroča, da kaže trgovinska bilanca v prvih dveh mesecih tega leta slabo. Dočim je bilo lani 1408 milijonov lir primanjkljaja, se je isti letos še zvišal za novih 300 milijonov.

Po slabem zborovanju.

Ministri so se po večini že vrnili iz Ženeve domov. Zdaj polagajo pred poslanci račune o svoji ženevski mirotvorni politiki. Proti Lutheru in Stresemannu so se zelo zaganjali nemški nacionalisti; posebno stari admiral Tirpitz bi še vedno rad poslušal grmenje nemških vojnih topov in je zato odločen nasprotnik sodelovanja Nemcev z drugimi narodi. Vendar sta Luther in Stresemann dobila pohvalo za svojo politiko v Ženevi.

Bolj slaba je predla njunemu tovarišu v Londonu. Chamberlain je v zbornici komaj rešil svojo čast.

Nova kriza?

Na Francoskem že oznanjajo novo ministrsko krizo. Notranji minister Malvy je že odpotoval proti jugu. To tolmačijo nekateri kot začetek novih vladnih težav.

Konec boljarskega režima.

Na Romunskem ječiji ljudstvo že dolgo časa pod Bratianujevo strahovlado. Toda nezadovoljnost proti staremu boljaru je naraščala kot povodenj, dokler ga ni odplavila. On in njegova vlada sta morala odstopiti. Tako poročajo listi.

Nova češka vlada.

Že 14 dni imajo na Češkem novo vlado. Ministrski predsednik Švehla je obolel. Nadomestoval ga je minister socialni demokrat Bechyne. Z njim se pa niso razumele ostale vladne stranke. Zato je Švehlova vlada podala ostavko. Na njeno mesto je prišla začasno nova vlada pod Černym. V njej sede skoro sami uradniki. Beneš je še ostal kot zunanji minister, zato pa je moral odložiti poslanski mandat. Splošno mnenje po Češkem je, da bo pri prihodnji vladi imela odločilno besedo češka ljudstva stranka, ki bo znala pritegniti v vlado tudi slovaško ljudsko stranko. Katoliški življenj dobiva v čehoslovaški republiki vedno večji vpliv na javno življenje.

Fašistovski diplomati.

Dozdaj je bil običaj, da so šli za poslanike in konzule le tisti, ki so

imeli plavo kri. Mussolini pa namerava zdaj te grofovske predprave zlomiti. Na važna poslaniška mesta bodo kmalu imenovani za vedni fašisti.

Kitajski Babilon.

Na Kitajskem se pretepajo, da je veselje. Nihče pa ne ve, kateri general si stoje nasproti. Dva, ki se danes podpirata, jutri že naganjata armade drugo proti drugi. Glavno mesto Peking je v veliki nevarnosti, da je uporniki zasedejo. Ministri so iz strahu pred hudimi vstaji že vtekli.

Blagim srcem.

V noči 24. oktobra 1925 je zgorela v Lokovcu hiša Bremecu Leopoldu. Nesrečnemu očetu je zgorel tudi 9-letni sin. Reževe je tudi invalid, ki pa ne prejema pokojnine. Nesrečnež ima še tri majhne otroke, najstarejši ima 4 leta. Hiša ni bila zavarovana.

Tem potom se obračamo do miselnih in blagih ljudi, da prisrčno čijo revni družini s svojimi prispevki na pomoč. Rešimo dobro družino najhujšega stradanja.

Darovi naj se pošiljajo na upravo »Goriška Straža« Gorizia. Via Marconi št. 5.

Grozno število.

Po uradnih podatkih iz New Yorka se razvidi, da je bilo lani v Sev. Ameriki 10.000 oseb umorjenih. Zločinci so po večini priseljenci, ki zabredejo v bedo.

Ukraden konj.

V noči od 23. do 24. t. m. so neznan tatovi odpeljali konja 4 leta starega, rdečkaste barve (fuksa), belkaste grive, visokega 150—160 cm, nemške pasme. Kdor bi ga mogel izslediti, dobi nagrado L 500. — Kragelj Franc, Kamno št. 9, pošta Kobarid — Caporetto.

Zgubljeno — najdeno.

Na cesti med Vipolžami in Mošjo se je našla ženska torbica z malo svoto denarja. Kdor jo je zgubil, naj se zgloši pri gospodični učiteljici Ani Kaus v Šmartnem — Brda.

Mestne novice.

* *Pevsko in glasbeno društvo* v pripravi v soboto po veliki noči zvečer in na belo nedeljo popoldne komično opero W. A. Mozarta »Franek in Franica« (Bastien und Bastienne). Pri operi sodelujejo solisti, mešani zbor in popolen orkester, kakor ga je predpisal skladatelj.

* *Vožnja na pokopališče.* Ribijev potniški avto bo vozil od nedelje naprej vsako nedeljo izpred kavarnice »Teatro« ob 3. uri popoldne na

pokopališče. Tam bo čakal ¾ ure in se bo vrnil. Če bo dosti ljudi, bo vozil po dvakrat.

* *Ljubka prireditelj.* Na praznik sv. Jožefa je goriška »Mladika« praznovala svoj praznik. Priredila je za člane in vablence akademijo, posvečeno slovenskemu domu. To je bilo nekaj tako ljubkega in prijaznega, da še nismo kaj podobnega videli ne v Gorici, ne v »Mladiki«. Sodba vseh gostov je bila taka. Mične so bile deklamacije in prizori majhne ga naraščaja, odlomek iz »Doma«, prizor po Gregorčičevi »Njega ni«. Prav mogočen pa je bil zaključek »Slovo od doma«, kjer so nastopali naši priznani solisti in cel zbor. Vi-

Kaj je novega na deželi?

Solkan.

Odkar je odstavljen stari pismo-voša Mihe, dobivamo pošto zelo točno! »Straža« od srede prejema mo, če gre dobro, teden dni pozneje, pisma z enako zamudo pa se izročajo vsem drugim prej, kakor naslovljencem. Ko se na poštne uradu nakopiči preveč pošte, najmejo kar »Brbalca«, da raznaša. Kakor je vsem znano, je Solkan oddaljen od Gorice kar 40 km; zato pač nič čudnega, če prejemamo pošto tako točno.

Števerjan.

(Še vedno slovo.)

Nismo verjeli govoricam, da nas misli zapustiti edini viteški tajnik. Javnost mora pač razumeti naše razočaranje ob njegovem odhodu. »Kje pač še dobimo tajnika, viteza — saj on je edini v celem julijskem ozemlju«. Ko smo čitali v »Straži« oglas županstva o razpisu tajniške službe, smo se uverili, da govorice niso brez podlage. In počasi smo se sprijaznili z žalostno mislijo, da pač odhaja. Pozabili ga ne bomo resni in pošteni Števerjanci, ker tako »delavnega« tajnika še nikoli nismo imeli. Še manj ga bodo pa pozabili vsi oni, katerim je bil on prerok praktičnega upogibanja hrbtenice in nemožatega klečepaljenja. Zlasti bo žaloval za njim košičanski učitelj Zgonik, ki se že skrbno pripravlja na poslovlilni govor v obeh jezikih. Dika Marini je pa že ovil bombardon košičanskih godcev v žalni flor.

Zalošče pri Dornbergu.

Umrli je Anton Slejko, sin pok. Antona (Tonče Slejkotov) posestnik, v najlepši dobi svojega življenja — v 40. letu starosti. Pokojnik je bil zelo priden, skrben in vzor varčnega gospodarja in očeta. Služil je v vojni, kjer je najbrže zado-

delo se je, da bi lahko »Mladika« nastopila že s spevoigro, če bi imela za to pripraven oder. Prvič se je to pot oglasil tudi društveni salonski orkester, ki je dokaj krepko udarjal pod vodstvom svojega požrtvovalnega vodje.

Obiskovalca »Mladikinih« prireditelj pa mora še nekaj v veseljem navdati. V dvorani namreč opazi tiste goriške srednje in priproste kroge, ki drugam ne morejo in jim je tako pot do naših kulturnih prireditelj otežkočena. Baš ti so pa danes najbolj potrebni toplega družinskega diha, ne pa »teatrov« in kinov. Zato smatramo delo »Mladike« za prav plodonosno med goriškimi prireditelji. A.

bil kal bolezn, ki ga je večkrat po vojni, a le za malo časa, spravila v posteljo. Zadnje čase pa ga je bolezen hujše zadela in sicer tako, da je moral po 8 dnevnem trpljenju umreti. Dne 19. t. m., na dan praznika sv. Jožefa, je dokazal veličasten pogreb, kako priljubljen in spoštovan je bil pokojnik v tuk. občini in v okolici. Domači pevci pod vodstvom g. Saksida so mu ubrano zapeli pred hišo žalosti in na pokopališču. Zapustil je soprogo Alojzijo, katera je najpridnejša gospodinja v naših vaseh. Zapustil je tudi štiri nedorasle otroke, od katerih najstarejši šteje komaj 14 let. — Dragi Tonče! Počivaj v miru in zemljica naj Ti bo rahla!

Čepovan.

Zopet moramo kaj poročati iz naše vasi. Da nas davčni vijak pritiska bolj in bolj, to se razume že samo ob sebi. Ali ima naša občina od tega kaj koristi, tega ni videti? Ceste, katere moramo mi vzdrževati, živajo in koristijo bolj drugim kakor pa nam. Na glavni cesti bi se zahtevalo od našega cestarja, da bi malo bolj gledal in delal, kakor pa ta mož dela. Priporočali bi mu tudi malo več manire, kakor jo ima. Včasih robanti in psuje ljudi kakor le on zna. Naši cesti pod Hum in Goli Breg sta v takem stanju, da je že nevarno voziti po njih. Čudno, da se za to nihče ne zmeni. Tisti, ki te ceste rabijo, bi lahko dali vsak eno dnino in popravljene bi bile; samo takrat, kadar po njih vozijo se jezijo vozniki in pravijo: »Popraviti bo treba,« in tako gre naprej.

»Goriška Straža«, v vsako hišo!

okolici sploh vdeleževal vsega narodno gospodarskega delovanja.

Sad njegove gorečnosti in truda je tudi, da so prevzeli znamenito božjo pot na Gradu pri Mirnu misijonarji lazaristi. Dotlej je bila v oskrbi župnije. Omenjamo tudi, da se je mons. Rojec čvrsto udejstvoval tudi na političnem polju. Bil je vnet načelnik Slov. ljudske stranke ter večleten poslanec v goriškem deželnem zboru. V boju s svojimi pol. nasprotniki je bil načelen, odločen, a vselej ljubezniv in šaljiv. Zoper na mu je bila neznajna hinavščina in vsako načelno polovičarstvo v politiki. Bil je zvest sobojevnik v taboru naše mlade krščanske socialne stranke. Njegovo vnetost za versko probujanje ljudstva izpričajo krasni vspeli evharistični kongres v Tolminu ter živahno versko življenje v raznih cerkvenih družbah. Mons. Rojec je kazal vedno globoko razumevanje in s praktičnimi smernicami vsestransko zanimanje za prosvetno gibanje v naših katoliških društvih.

Kakor povsod, je bil Ivan Rojec zelo delaven zlasti v vojnem času. Nevenljive so njegove zasluge za uboge begunce. Kot škofijski komisar je večkrat prepotoval in obiskal vsa begunska taborišča Primorcev

tja gori do češke Prage, delil med begunce podpore in neumorno posredoval zanje na Dunaju pri ministrstvih in pri vseh mogočih oblastnih. Ko je moral zapustiti Tolmin, se je nastanil na bližnjem Lubinju, kasneje pa v tolminskih grapah v Zadlazu v najskromnejših razmerah in bil večkrat v smrtni nevarnosti. Spominjam se, da je leta 1916. po parkrat na teden hodil iz Zadlaza v Tolmin maševat v kapelico sv. Antona, ki je bila komaj dober streljaj od laških strelskih jarkov. Po maši pa je v tej kapelici zbiral otroke ter jih učil krščanskega nauka. Nikdar tudi ne pozabimo njegovih posredovanj pri vojnem poveljstvu, da ni izganjalo ljudstva in njegovega zasluga je, da niso bile vasi po tolminskih grapah sploh nikdar evakuirane ter se tako obvarovale izropanja od nemških čet.

Po končani vojni se je Ivan Rojec takoj vrnil v Tolmin, sam popravil za silo cerkev in sebi skromno stanovanje ter bil duša obnovitnemu uradu. Z italijanskimi vojaškimi in civilnimi oblastnjami je občeval vedno spoštljivo in korektno ter nastopal vedno za čast in dobrobit ljudstva in naroda tako, da je pri vseh vzbujal spoštovanje in je uživa

v polni meri še danes. Oblastnije vidijo pač, da je vseskozi pravičen in takten in nikdar mu ne pozabijo, kar je dobrega storil zlasti ubogim ital. vojnim ujetnikom l. 1917. Avstrijska in nemška vojaška poveljstva niso namreč z njimi kaj lepo ravnala in zato je dekan Ivan Rojec nastopal proti njim z vso odločnostjo. Posredoval je tudi, da je moglo na stotine vojnih ujetnikov čim takoj obvestiti svoje o svojem ujetništvu; poslal je njihova imena in naslove kar naravnost v Vatikan in le ta jih je brž objavil v časopisih. — Takoj ob prihodu italijanskih čet in sploh, kadar ni bilo v Tolminu vojnih kuratov, je s svojima kaplanoma oskrboval vojaštvu službo božjo in priložnost spovedi ter dela to še dandanes.

Ivan Rojec je imel vedno pazno oko za slov. učiteljske v Tolminu in skrbel tudi s svojima pomočnikoma za pouk kršč. nauka na tej važni šoli, čeprav je bil brezplačen in ni po zakonu predpisan. — Za v vojni padle iz tolminske župnije je napravil pred cerkvijo krasen spomenik. — Takoj po končani vojni je ustanovil Marijino družbo, ki se mogoče no razvija in sploh skrbel in skrbi z vso vnetostjo v družbi svojih vnetih

in marljivih kaplanov za procvit verskega življenja v cerkvi in izven cerkve.

Za našete in druge zasluge je prejel Ivan Rojec leta 1921. velezasluženo častno odlikovanje *monsignora*, ko je postal častni kanonik prvostolnega goriškega kapitlja. Na to je po pravici ponosno vse ljudstvo in dekanijška duhovščina, pa tudi drugi njegovi mnogoštevilni častilci širom Primorske.

Omeniti moram končno tudi, da občuje msgr. Ivan Rojec s svojimi kaplani in dekanijškimi duhovniki prav prijateljsko kot pravi sobrat in se tudi zavzema zanje z vso ljubeznijo in vsak čas, kadar treba, tudi pri višjih oblastnih.

Monsignor Ivan Rojec naj bo prepričan, da se vsi srčno veselijo njegove 60 letnice, Tolminci, duhovščina in ljudstvo vsega dekanata, duhovščina vse škofije in izven nje, a tudi vsi, ki so vžili in vživali kdaj dobrote njegovega ljubečega, skrajno nesebičnega in požrtvovalnega srca — širom Primorja in da mu vsi iz srca želijo in voščijo, naj ga ljubi Bog ohrani v sedanjem krepkem zdravju v blagor cerkve in vsega naroda še mnogo, mnogo blagoslovljenih let!

Jos. Abram.

Idersko pri Kobaridu.

Že dolgo časa ni bilo nobenega glasu iz naše vasi. Naše bralno društvo prav dobro napreduje, pevške vaje in predavanja se vrše redno vsak teden. Na žalost pa moramo omeniti, da se nekateri člani ne držijo društvenih pravil. V kratkem nas bode društvo razveselilo z »Divjim lovcom«. — Naša prva mlečarna je oddala maslo Zadr. zvezi, dasi je bilo sprvega znatno nasprotstvo med nekaterimi društveniki. Vendar so izprevideli, da le po napredku se doseže večji uspeh.

Nabrežina.

Menda že dolgo ni bilo glasu v »G. S.« iz Nabrežine. Danes pa moramo spregovoriti nekaj zastran mladostnih punčar, ki se vsako nedeljo vozarijo na moških kolesih na sprehod. Njihovih nespodobnih kretenj mora biti sit že vsak pošten človek, ki mu je kaj mar dober glas domače fare. Isto kar za dekličice velja tudi za mlečnozobe fantiče. Pojdite raje v izobraževalna društva, da postanete resni in značajni. Take vas potrebuje narod.

Temnica.

Pretekli četrtek smo čitali v »Edinosti« dopis iz naše vasi, v katerem se je poročalo, da se je radi organista prekinilo cerkveno petje; toda poročevalec se je gotovo pomotil — vedoma ali nevedoma. Moral bi omeniti tudi pravi vzrok; krivde ni treba zvrčati na organista in ne na pevce, temveč na tiste, ki nočejo plačati malenkostne svote, katero je določilo županstvo. Saj to vendar ni nobena plača, ampak bi se s takim prispevkom izkazalo samo malo priznanja za trud. Mogoče je dopisnik ravno eden izmed tistih, ki nočejo plačati. Opozorjamo ga, da naj drugič bolj pazi in pove samo resnico. Toliko za danes.

Orehovlje.

Da se bodo bratska sosedna društva vedela ravnati, povemo že sedaj, da vprizori naše »Prosvetno društvo« dne 5. aprila t. j. na velikonočni pondeljek F. Seljakovo ljudsko dramo v petih dejanjih: »Lovski tat«. — Drugače, kaj je še novega pri nas? Mizerija? Pa saj ta je povsod, zato ne bomo nič o njej pravili. Le to nam leži na srcu, da smo lansko leto nekaj mislili, da bodo letos pri nas samo »ti bogati« plačevali obče davke in doklade. Pa Bog se nas revčkov usmili, jih moramo še vedno sami, in še presneto zvišane. Pa nič ne godrnjamo, saj smo se jim kmalu privadili, kakor — odpustite nam izraz — osel palici. — Delo na polju se je živahno začelo. Dal Bog, da bi tudi obrodilo trdo zasluženi sad!

Kozana.

Pretekli torek je zbruhnil požar v dimniku Jožefa Podverščika, naše ga pismonoše. Vnele so se namreč saje. Škoda je malekostna, toda bati se je bilo hujšega, ker je pihal precej močan veter. Da se je preprečila večja nesreča, gre zahvala domačim, ki so na plat zvona takoj prišli na pomoč! Posebno se zahvaljujemo domačemu g. učitelju, ki je bil prvi na licu mesta.

Kobjeglava.

Dovolj zime in slabega vremena smo imeli, vendar se naše prosvetno društvo ni moglo odločiti za kakšno javno prireditev. Očitno nam manjka dobre volje in poguma. Marsikateri mladenič in marsikatera mladenka bi se moral bolj zanimati za prosvetno delo. Zlasti bi se morali člani požrtvovalno posvetiti razvoju in procvitu društva. Vemo, da ima vsako društvo mnogo ovir in težkoč. To občutimo posebno danes, ko živimo v tako kritičnih časih. Toda radi tega ne smemo obupati. Združimo se v složen in prijateljskem delu in skrbimo, da se bo naše društvo plodonosno razvijalo! Le na ta način pridemo do prave složnosti, globoke izobrazbe in nesebične značajnosti. Le krepko na delo!

Članica društva.

Idrijske novice.

Mesarji — meščanom.

Dobili smo sledeči odgovor mesarjev na meščane:

S predstavniki občanarjev, ki se v petkovi številki tako vneto zavzemajo za blagor občinstva, pozivljajoč merodajno oblast, da ukrene potrebno za znižanje cene mesa, bi radi idrijski mesarji govorili resno besedo: Predvsem smo jim dolžni povedati, da je meso po Lit. 8 in 9, ne izključno po devet lir, kot oni trdijo. Glede cene živine pa so slabo poučeni, ker trde, da prodajna cena mesa ni sorazmerna s kupno ceno živine — vstevši seveda skromen in trdo zasluženi mesarjev dobiček. češ, da si ta prav na lahek način polni žep. Ako bi se hoteli nekoliko bolj zanimati za zadevo, bi se prepričali, da se živina draži in ne obratno; in to naj bi bil ugoden trenutek za znižanje prodajne cene? Skoraj smešno je povedati, da smo bili to zimo primorani dobivati prašiče iz vipavske doline, za kojih nakup smo vsakokrat izgubili malo ne teden dni — potne stroške in one za prevažanje; pa trezno misleč človek lahko sam izračuna. Radi take daljave se je naš dobiček skrčil na najneznatnejše in vendar smo zadovoljni, ker smo ljudstvo preskrbeli s slanino. One meščane pa, ki se tako dobro razumejo v mesariji, pa vabimo, da nam v tem težkem trenutku priskočijo na pomoč in nam nabavijo potrebno klavno živino po ceni seveda, ki nam bo omogočila znižanje prodajne cene; pri voščili bi jim tudi, da si v zameno odslej oni polnijo mošnje. — Naj spomnimo dopisnike še na dejstvo lanskega leta! Lahko se domisljijo, kako draga, kako strašno draga je bila takrat klavna živina. Ne samo, da nismo zaslužili za pokrivanje stroškov — nemalokrat je bilo po 1 liru zgube pri kg.

In slednjič bi še priporočili, da se občina potruži za ledenico, za katero plačujemo sicer najemnino, a je še nikjer ni.

Listnica Kmetko-delavske zveze in političnega društva »Edinosti« v Gorici.

1. Skupini K. D. Z. v Sv. Križu: Vaš dopis glede sklenjenega konkordata za zemljiški davek je tajništvo prejelo. Omenjeni dogovor, ki je bil sklenjen med zastopniki davkoplačevalcev in davkarijo se ni izvršil zaradi tega, ker je bil italijanski zemljiški davek uveljavljen za naše kraje šele po omenjenem dogovoru. Zato Vam ne bomo najbrže mogli pomagati v zaželenem smislu.

2. Skupini K. D. Z. v Idriji:

a) Veseli smo, da je asimilacija gozdnih delavcev končno enkrat izvršena. Prosimo Vas, da nam bolj jasno sporočite, kaj in kako naj posredujemo glede vdov vpokojencev, ki so umrli po dnevu, s katerim jim je bila dovoljena valutna razlika? Želimo tudi točnega pojasnila, v katerem smislu naj še posredujemo v korist gozdnih vpokojencev in njihovih vdov;

b) v posameznih slučajih, ki ste jih navedli v zadnjih dopisih, bo tajništvo posredovalo.

3. Med. Terezija, Livek: Ne hodite nikamor! V Vidmu bi ne mogli ničesar opraviti. Počakajte v zadevi našega odgovora.

4. D. A., M.: O priliki zglosite se v tajništvo.

5. Jer. Jakob, Kojca-Bukovo: O priliki izselitve ne nosite s seboj železnih drog in traverz, ker drugače Vam bo delala finančna straža gotovo sitnosti.

6. Val. Lah., Podmelec: Ne vlagajte nobenega rekurza, ker Vam ne bo nič koristilo!

7. Čer. Kat., Log: a) Glede izplačila zastankov pišite na sledeči naslov: Delegazione del Tesoro della Provincia del Friuli, Udine; b) 94.20

lir mesto lir 103.50 dobivate zato, ker Vam odbijejo vsak mesec primerni znesek za davek na premoženje. Proti temu ne morete ničesar ukreniti.

8. Jož. Beg., Stržišče: Napravite prošnjo potom županstva na: Commissione generale per le pensioni di guerra, Roma, Palazzo Braschi.

9. M. P., Koritnica: Vložite rekurz na deželni upravni odbor v Vidmu.

Tajništvo.**Listnica uredništva.**

A. K., Col: 1. Pokojnine naenkrat ne morete dvigniti. 2. Dobite jo lahko v Jugoslavijo, a mora biti opravičen razlog. Če se pa izselite ne dobite.

S. J., Borjana 25: Najboljše je, da prošnjo čimprej ponovite potom županstva.

I. R., Višnje 2, Col: Če se stalno izselite in zaprosite za jug. državljanstvo, izgubite pravico do pokojnine. Drugače pa morate prositi na ministrstvo, da Vam nakaže pokojnino v Jugoslavijo.

M. K., Idrija: Vašihotic ne razumemo točno. Ali niso nekoliko preosebne? Dopis smo zato za sedaj odložili.

Darovi.

Za Alojzijevišče: Velec. g. dr. Stojan Brajša vsled poravnave L 50. Pristrčna hvala!

Za »Slovensko sirotišče«: P. n. g. Rakovšček, Sv. Lucija 10 L; N. N. iz Solkana 5 L; N. N. 5 L; preč. g. Fr. Klanjšček nam je poslal iz Levpe 2 kvintala krompirja in fižola. Srčna hvala!

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE, Robert Berka, Gorica, sedaj Corso Verdi 36. — Lastnik se je specializiral na Dunaju, bil več let asistent zobozdravnika dr. Pikla. Laboratorij otvoren že l. 1918. Sprejema od 9. do 12. in od 2. do 6., ob nedeljah in praznikih od 9. do 12.

Valuta.

Dne 25. marca si dobil:

za 100 franc. frankov	86.75 do 87.25	Lir
za 100 belg. frankov	100.— do 102.—	Lir
za 100 švic. frankov	477.50 do 479.20	Lir
za 100 češ.-slov. kron	73.65 do 74.—	Lir
za 100 dinarjev	43.75 do 44.—	Lir
za 1 šterling	120.90 do 121.—	Lir
za 1 dolar	24.80 do 24.90	Lir
Novci po 20 frankov	94.— do 97.—	Lir
za 100 avst. kron	0.0349 do 0.0353	Lir

Benečijske obveznice 70.55.

Lloyd Sabaudo.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

»Conte Rosso« 6. IV. 1926.

»Conte Biancamano« 23. IV. 1926.

Iz Genove v Njujork v 9. dneh;

v Južno Ameriko:

»Principessa Giovanna« 9. IV. 1926.

»Principe di Udine« 20. IV. 1926.

Iz Genove v Buenos Ayres v 13½ dneh;

v Avstralijo:

»Carmignano« 20. IV. 1926.

Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica,
Via Contavalle št. 4.

Zobozdravnik

Dr. L. MERMOLJA

GORICA - - Travnik 5/II.
(Piazza della Vittoria)

Zdravnik za zobe in usta

Dr. LOJZ KRAIGHER

sprejema vse dni v tednu
v Gorici, na Travniku št. 20
ob sobotah in nedeljah pa
tudi v Ajdovščini šte. 146
nasproti Ljudskemu vrtu.

DRVARJEM

naznanjam, da imam v zalogi splošno znane žage »Gams«, sekire »plankače« tvrdke Sussmann iz Himmelberga, campine in krapše iz Pontebbe ter najfinejše nemške pile »Fischer«. — Po vzorcu dobavljam kline za slamoreznice najboljše izdelka.

O nizkih cenah se prepričajte sami!
Josip Munih - Sv. Lucija ob Soči
trgovec z železnino („pri Pušarju“)

F. ŽAGAR VIA ST. FRANCESCO 18 TRST

PRIPOROČA svojo zalogo pristnih istrskih in tirolskih vin ter slivovko, brinjevec, tropinovec in druge likerje.

Cena konkurenčna. Blago prvovrstno.

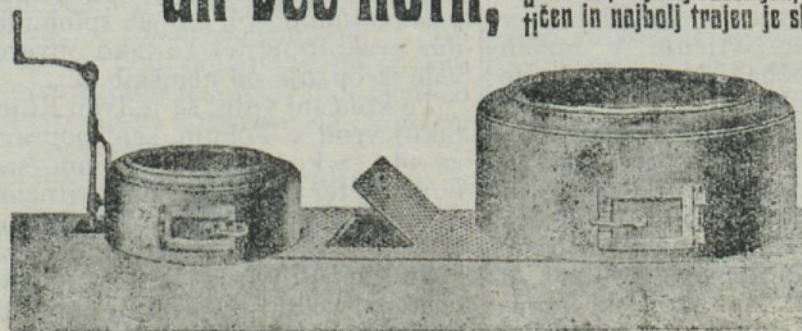
TROPINOVEC, pristni, dobite vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuhi« v Dornbergu

Odlikovana delavnica VALERIO & MARTINI - UDINE - VIA CISIS 12

STROJI za MLEKARNO z enim

ali več kotli,

uporabljivimi za razne namene. Najbolj mesten, najbolj razširjen, najbolj praktičen in najbolj trajen je sledeči vzorec:

Mi izvršujemo v sako delo, ki spada v to področje.